

Strategi för fri rörlighet i Norden 2026-2030

Innehåll

Strategi för fri rörlighet i Norden 2026-2030	3
Strategin skapar sammanhang	4
Våra samarbetspartners	7
Gränshindergruppen	9
Om den här publikationen	11

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/politknord2025-728>

Strategi för fri rörlighet i Norden 2026-2030

Tänk dig ett Norden där människor och företag fritt kan röra sig, arbeta och handla utan byråkratiska hinder. Ett Norden där nationella regler och system samspelar i människors vardag och fri rörlighet är en självklarhet.

Nordiska rådets vision är ett fullt integrerat Norden, där du kan bo, flytta och arbeta utan att möta nationella hinder som begränsar din frihet och dina möjligheter. När du pendlar mellan två länder, startar ett företag i ett annat nordiskt land eller behöver vårdtjänster över gränserna, ska systemen fungera smidigt och underlätta din vardag.

Nordiska rådets 87 folkvalda medlemmar representerar 27 miljoner människor från de åtta nordiska länderna. Vår uppgift är att koppla samman politik med praktik och säkerställa att det nordiska samarbetet ger konkreta resultat – för både invånare och företag.

Vi fokuserar på långsiktiga reformer och praktiska lösningar. Genom att identifiera problem, samarbeta med politiker, myndigheter och marknaden, skapar vi hållbara strukturer där gränshinder proaktivt förebyggs och hanteras. Vårt mål är inte bara att lösa enskilda utmaningar, utan att bygga ett Norden där fri rörlighet är en verklighet för alla.

Strategin skapar sammanhang

För att förverkliga denna vision behöver vi en strategi som säkerställer kontinuitet och långsiktighet i Nordiska rådets arbete med att undanröja gränshinder. Strategin ger oss en tydlig riktning, hjälper oss att prioritera insatser och säkerställer att vi arbetar målmedvetet för att förbättra mobiliteten i Norden. Den definierar också våra mål och metoder samt ser till att vi omsätter ambitioner i handling.

Med en stark strategi kan vi ta itu med konkreta utmaningar, säkerställa politisk förankring och skapa varaktiga förbättringar för invånare och företag i hela Norden.

7 grundläggande rättigheter för invånare och företag i ett integrerat Norden

Nordiska rådet har definierat 7 olika målområden som är utgångspunkten för arbetet med att skapa de bästa förutsättningarna för invånarnas och företagens fria rörlighet i Norden. Målområdena omfattar de grundläggande rättigheter som alla nordbor och företag som lever och verkar över landsgränserna bör ha i ett fullt integrerat Norden. Dessa rättigheter är centrala i Nordiska rådets strävan efter att undanröja praktiska, juridiska och administrativa hinder som kan begränsa rörlighet och tillväxt.

Rättigheten att verka över gränserna på samma villkor som de som verkar inom sitt eget land

Rättigheten att arbeta och utbilda sig i hela Norden

Rättigheten till social trygghet och hälsovård utan gränshinder

Rättigheten till tydliga skatteregler

Rättigheten att bedriva verksamhet över gränserna med enkla och tydliga regler

Rättigheten att fritt och smidigt kunna resa över de nordiska gränserna – även i kristider

Rättigheten till digitala lösningar över gränserna

För vart och ett av de sju målområdena ska följande strukturer etableras:

Kunskapsbank – Vi samlar in och strukturerar aktuella underlag för politikutveckling – exempelvis problembeskrivningar, utredningar, svar på skriftliga frågor och konkreta lösningsförslag. Kunskapsbanken är en vidareutveckling av den tidigare Gränshinderdatabasen och fungerar som en central resurs, framför allt för Nordiska rådets medlemmar och partigruppssekretariaten, men också nationella parlamentariker och andra intressenter.

Nätverk av aktörer – Vi engagerar oss i nätverk med organisationer, myndigheter och civilsamhälle som aktivt arbetar mot samma mål. Genom dessa nätverk kan vi samordna insatser, utbyta kunskap, följa utvecklingen och tillsammans driva ett effektivt förändringsarbete.

Tydliga och mätbara indikatorer – Vi etablerar en uppsättning mätbara indikatorer som möjliggör kontinuerlig uppföljning och utvärdering av våra insatser. Dessa indikatorer ger oss möjlighet att dokumentera framdriften i arbetet. Indikatorerna kan även sammanställas i ett index för internationella jämförelser. Genom medborgarenkäter skapar vi en faktabaserad grund för att bedöma problemens omfattning och behovet av åtgärder.

Våra samarbetspartners

För att hitta de bästa lösningarna och minska gränshinder har vi en positiv, öppen och samarbetsinriktad inställning till vår omvärld. Vi ser våra samarbetspartners som värdefulla allierade i arbetet för ett mer integrerat Norden, men vi har också tydliga krav och förväntningar.

Vår ambition är att bygga starka relationer och engagera fler aktörer som arbetar mot samma mål. För att skapa verkliga och varaktiga lösningar samarbetar vi med en bred grupp intressenter:

1. **Utskott och medlemmar i de nationella parlamenten** – Vårt arbete för att avskaffa gränshinder och att förebygga att nya uppstår kräver att de nationella parlamenten tar ansvar och tar den nordiska dimensionen i beaktande i lagstiftningsarbetet. Det är därför viktigt att stärka dialogen mellan Nordiska rådet och de nationella parlamenten.
2. **Intresseorganisationer och näringsliv** – Företag och branschorganisationer bidrar med värdefull insikt i de praktiska utmaningar som näringslivet möter vid gränsöverskridande verksamhet. Genom aktiv dialog med dessa aktörer söker vi hitta lösningar som fungerar i praktiken. Vi samarbetar också med näringslivet för att hantera mobilitetshinder som marknaden själv ansvarar för eller kan påverka.
3. **Informationstjänster** – De tre regionala informationstjänsterna, Øresunddirekt, Grensetjänsten Norge-Sverige och Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge, samt Nordiska ministerrådets informationstjänst Info Norden spelar en avgörande roll i att sprida information till invånare och företag om deras rättigheter och möjligheter i Norden samt att identifiera och värdera nya uppkomna hinder. Deras insikter i praktiska problem är centrala för vårt arbete.
4. **Nordiska ministerrådet** – Ministerrådet är vår viktigaste politiska samarbetspartner och fungerar som en länk mellan de nordiska regeringarna. En särskilt viktig relation är den till Gränshinderrådet, tack vare deras kunskaper och erfarenheter, starka nationella nätverk och oberoende ställning, som ger ett värdefullt utifrånperspektiv i det formella nordiska samarbetet. Genom en nära

dialog säkerställer vi att gränshinderfrågor prioriteras på högsta politiska nivå och att gränshinderarbetet samordnas mellan Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet, där det är relevant. Vi har också en granskande roll mot Nordiska ministerrådets arbete och synar regelbundet de resultat som uppnås för den fria rörligheten inom relevanta politikområden.

5. **De nordiska regeringarna** – Genom rekommendationer, skriftliga frågor, debatter och politisk dialog trycker vi på för att regeringarna ska visa på resultat för den fria rörligheten i Norden. Vi bevakar regeringarnas arbete och ställer vid behov kritiska frågor till ansvariga ministrar, både i de nationella parlamenten och vid Nordiska rådets sessioner.

Gränshindergruppen

För att förverkliga Nordiska rådets ambitioner på mobilitetsområdet har Nordiska rådet bildat Gränshindergruppen, som är en arbetsgrupp bestående av parlamentariker från Nordiska rådet som önskar vara pådrivare för mobilitetsfrågor och fri rörlighet i Norden. I gruppen ingår medlemmar från presidiet och samtliga utskott, vilket skapar en länk mellan gruppen och Nordiska rådets ordinarie politiska arbete.

Som folkvalda till respektive nordiskt parlament företräder de genom Nordiska rådet 27 miljoner invånare i Norden. Medlemmarna ska vara dedikerade att driva nordiska mobilitetsfrågor nationellt. Ambitionen är att samtliga länder, gränsregioner och partigrupper ska vara representerade i gruppen.

Gränshindergruppen är Nordiska rådets viktigaste verktyg i arbetet mot gränshinder. Arbetet mot gränshinder bedrivs både på gruppnivå och på individuell nivå. Gruppens medlemmar har också ett särskilt ansvar för förankringen av gränshinderfrågorna i utskotten och presidiet.

Gränshindergruppen är ingen traditionell politisk instans – den fungerar som en brobyggare, en vakthund och en pådrivare. Gränshindergruppen strävar efter att:

- **Lyssna och agera** - Medlemmarna strävar efter att vara nära verkligheten och förstå de utmaningar som invånare och företag möter i vardagen.
- **Driva lösningar framåt** - Medlemmarna är fria att verka, driver på för förändring och säkerställer att lösningar diskuteras på rätt nivå och sedan genomförs.
- **Skapa nordiskt mervärde** - Medlemmarna representerar inte bara sina hemländer – de tänker och agerar nordiskt, så att lösningarna skapar värde över landsgränserna.

Gruppens arbete bidrar till att skapa balans mellan våra respektive regeringars nationella och nordiska ambitioner.

Handlingsplan

Med utgångspunkt från de sju målområdena beslutas en årlig handlingsplan för Gränshindergruppen, som sätter riktningen för arbetet. Denna plan definierar:

- **Mål:** De långsiktiga effekter vi vill uppnå.
- **Intressenter:** De aktörer som måste involveras för att förverkliga målen.
- **Huvudaktiviteter:** Centrala initiativ som bidrar till att undanröja hinder och stärka nordisk integration.
- **Indikatorer:** Mätbara tecken på att vi rör oss i rätt riktning.

Kommunikationsplan

För att säkerställa förankring och stöd för arbetet finns en riktad kommunikationsstrategi som omfattar både övergripande budskap och specifika aktiviteter:

1. **Övergripande budskap** – För varje målområde definieras tydliga kärnbudskap som förklarar varför detta område är viktigt för nordbor och företag.
2. **Budskap för specifika initiativ** – För varje enskild aktivitet utvecklas precisa budskap som stödjer genomförandet och skapar engagemang hos relevanta intressenter.
3. **Informationskanaler** – Vi använder såväl Nordiska rådet egna kommunikationskanaler samt samarbetar, när det är relevant, med de regionala informationstjänsterna för att säkerställa att information om rättigheter och lösningar når berörda invånare och företag.
4. **Målgruppsanpassad kommunikation** – Vi arbetar aktivt med att lyfta problemområden så att de når beslutsfattare och andra aktörer som kan medverka till förändring.

All kommunikation koordineras med Nordiska rådets övergripande kommunikationsstrategi.

Rapportering och uppföljning

Strategin skapar en ram för en systematisk och koordinerad insats, men dess framgång beror på kontinuerlig utvärdering och anpassning. Genom att dokumentera vårt arbete säkerställer vi kontinuitet, även när politiska aktörer byts ut.

Gränshindergruppen rapporterar löpande om framsteg och resultat vid sina möten samt vid presidiets och utskottens möten.

Om den här publikationen

Strategi för fri rörlighet i Norden 2026-2030

Beslutad vid Nordiska rådets session i Stockholm den 29 oktober 2025

Claes Håkansson, Johan Sjölinger

PoltikNord 2025:728

ISBN 978-92-893-8417-9 (PDF)

ISBN 978-92-893-8418-6 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politiknord2025-728>

© Nordiska rådet 2025

Layout: Ted Lindroos

Omslagsfoto: Unsplash

Nordiska rådet

Nordiska rådet är det officiella samarbetsorganet mellan de nordiska parlamenten. Nordiska rådet består av 87 medlemmar som väljs från de åtta nordiska parlamenten i Danmark, Finland, på Färöarna, Grönland, Island, i Norge, Sverige och på Åland.

Sedan 1952 har Nordiska rådet arbetat för att stärka samarbetet i Norden med förslag som ska förbättra vardagen hos de nordiska medborgarna, stärka Nordens roll i världen och hitta gemensamma lösningar på nordiska utmaningar.

Nordiska rådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer